

SPEELRUIMTE: DE JONGERENONTMOETINGSPLEK

nummer

11

Het is iets van alle tijden, rondhangende tieners en jongeren, in kleine of grote groepen, vaak met fietsen en brommers erbij. Ze kletsen wat. Het zijn de jongeren van de straat. Op straat komen ze elkaar tegen en hebben ze het over school, over de andere sekse, over kleding of muziek. Over wie ze zijn, over hoe de wereld is en heel vaak over niks bijzonders. Veel buurtbewoners ervaren overlast van groepen jongeren. Een jongerenontmoetingsplek kan een goede oplossing zijn. Dit informatieblad geeft antwoord op de volgende vragen: Wat is een jongerenontmoetingsplek? Wat is het belang van zo'n plek? Wat zijn de valkuilen bij het inrichten van een jongerenontmoetingsplek en welke oplossingen zijn hiervoor?

Dit blad maakt deel uit van de serie 'Informatiebladen Speelruimte'.

Veel buurtbewoners vinden dat jongeren overlast veroorzaken. Ze maken herrie, vooral 's avonds, met brommers en muziek. Kinderen kunnen niet slapen, ouders raken geïrriteerd. Vragen of het minder kan levert een grote mond op of vernieling van eigendommen. Je leest zoveel over zinloos geweld en berovingen. De buurt klaagt, de politie moet erop af. Veel mensen vinden dat jongeren van de straat moeten of alleen daar mogen staan waar ze geen overlast veroorzaken en waar de politie hen kan zien. Bijvoorbeeld op een jongerenontmoetingsplek (JOP).

Jongeren

Jeugdigen groeien op en worden volwassen. Volwassen zijn betekent zelfstandig kunnen opereren. Evenwichtig omgaan met hoofd en hart. Verantwoordelijkheid nemen voor de eigen daden. Dat gaat niet vanzelf, jeugdigen die volwassen worden moeten dat moet leren. Ze proberen uit. Ze dagen uit. Ze vragen om steun. Ze vragen om een weerwoord.

Ze willen alles zelf doen en alles zelf ontdekken, dat maakt hen tegelijkertijd ook kwetsbaar, onzeker en angstig. Welke keuzes moeten ze maken, wat is nou eigenlijk wel of niet belangrijk? De hormonen gieren ook nog door het lijf. 'Word zelfstandig' is de opdracht van ouders, leraren en andere opvoeders. Hoe doen jeugdigen dat? Door samen met leeftijdsgenoten dingen te ondernemen en te beoordelen. Voor jeugdigen staat het 'ik' centraal. Niet afgaan voor vrienden, dat is het belangrijkste. Wat de omgeving van hen vraagt of wat volwassenen ervan vinden is nu even minder belangrijk. Jongeren nemen een houding aan en camoufleren hun

onzekerheid met stoer doen en een grote mond. Alleen als groep staan ze sterk, in hun eentje durven ze niets.

Opvoeders

Kinderen worden groot en volwassenen begeleiden. Jonge kinderen leren lopen en ze ontdekken spelend alle mogelijkheden die er zijn. Volwassenen bieden prikkels aan en grijpen in bij gevaar. Wanneer kinderen in de puberteit komen 'spelen' ze mentaal. Denkend en pratend. Spelen met nieuwe prikkels: uitgaan, seks, activiteiten, middelen, communicatie en informatie, internet, mobiele telefoons en scooters. Geld is steeds minder een probleem.

Wie zijn de opvoeders in deze levensfase? Ouders verliezen hun zeggingskracht, hún verhaal is bekend! Wie dan wel? De school? De buurt? De jongerenwerker? De jeugdagent? Het lijkt erop dat jongeren het steeds meer alleen doen en ze lijken daartoe ook steeds beter in staat. Ze zoeken elkaar op en al pratend, chattend en bellend verzamelen ze hun informatie en creëren ze hun eigen werkelijkheid en waarheden.

eigen deur, de hond uitlaten, spelen, kletsen of rondhangen. Het conflict ligt dus al op de loer: overlast door kinderen, jongeren, auto's, hondenpoep en omwonenden.

De JOP

Op de vraag 'Waar kunnen jongeren terecht?' kan een jongerenontmoetingsplek (JOP) een goed antwoord zijn. Als er buiten geen vanzelfsprekende vrije ruimte is voor ontmoeting, dan moeten we die creëren. Een gezellige plek, misschien ook geschikt voor kleinere kinderen en voor volwassenen, die natuurlijk ook wel eens buiten staan te kletsen. Een goed (speel)ruimteplan houdt rekening met alle gebruikersgroepen en met de kwaliteiten van de buurt, dus ook met tieners en jongeren. Zomaar een JOP inrichten is riskant, een JOP zonder jongeren is niks.

Het werkt niet om bijvoorbeeld een JOP te maken buiten de wijk om zo te proberen de jongeren naar een andere plek te manoeuvreren. Als zo'n ontmoetingsplek al gebruikt wordt, zal er toch veel eerder sprake zijn van vernieling. Meisjes maken er minder gebruik van (sociale onveiligheid) en wanneer een jongerengroep alleen uit jongens bestaat is er veel eerder sprake van grensoverschrijdend gedrag. Er zijn veel kleine en grotere hanggroepen, elk jaar weer anders qua samenstelling en gedrag. Kijk verder dan die ene JOP voor die ene groep.

Natuurlijk is het belangrijk om de jeugd te betrekken, maar de jeugd bestaat uit 50 tot 300 zeer uiteenlopende pubers! Wat wilt u voor welke groep; wat is de samenhang tussen de groepen en moet het altijd wel zo'n geijkte JOP zijn? Denk ook eens aan een soort podium, een sportvoorziening of een buitenactiviteit. Moet een gezellig plein exclusief voorbehouden zijn aan tieners en jongeren of mogen er ook ouderen of kinderen gebruik van maken? Kiest u voor een JOP, zorg dan ook voor een goede voorbereiding. Elders in dit informatieblad vindt u tips en aanbevelingen.

Accommodatie

Tieners en jongeren vragen altijd om een eigen plek. Niet alleen een ontmoetingsplekje op een groenstrook, maar iets dat echt van hen is. Voor elke groep een eigen honk met bar onder eigen beheer, dat zouden ze mooi vinden. Natuurlijk kan dat niet, hoewel de vraag naar ruimte voor zichzelf op deze

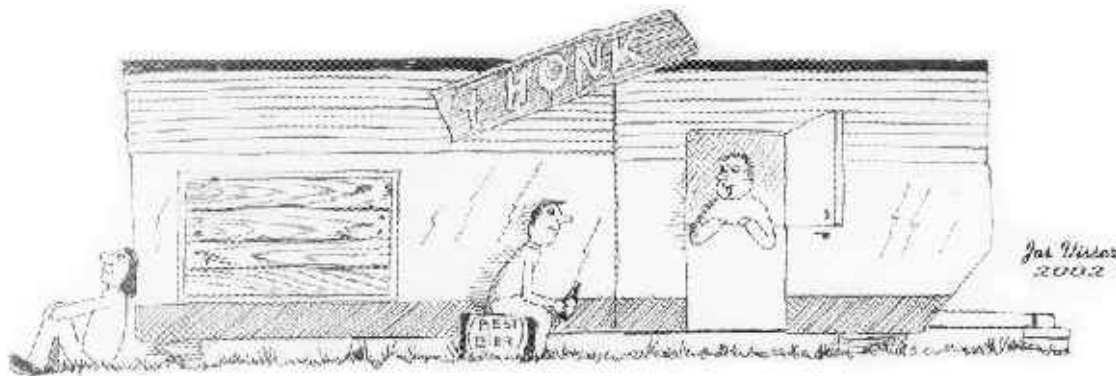

Wat nou weer ouwe? We zijn toch van de straat?

De straat

Waar kunnen jongeren terecht? Op school gelden strenge gedragsregels en ouders zien hun schatje al aankomen met al die vriend(inn)en! Ze kunnen naar het jongeren centrum, als dat tenminste open is en als ze daar hun eigen gang mogen gaan. Of naar een café? Op straat kunnen ze altijd terecht, daar is vrijheid, ruimte en gezelligheid.

Als er maar geen zeurende omwonenden zijn. En als er maar wat te zien en te beleven is. Bij voorkeur bij de snackbar, het winkelcentrum of op het plein. Eigenlijk zouden straten per definitie geschikt moeten zijn voor spelende kinderen, kletsende burens en rondhangende tieners. Elke gebruikersgroep moet er zijn gang kunnen gaan. De autobezitter, de hondenuitlaters, de kinderen en de tieners. Maar de praktijk is anders. Juist de jonge wijken waar veel kinderen en tieners wonen bieden weinig vrije ruimte. Hooguit een speelplekje voor de kleintjes om de hoek. Logisch dat er problemen ontstaan. Iedereen wil zijn eigen auto voor zijn

experimenteerleeftijd wel legitiem is. We kunnen proberen dat te benaderen. Een afsluitbare container of een lege schuur met daarin een oude bank en misschien een koelkastje. Een beheerder op afstand bewaart de sleutel en controleert het gebruik. Iedereen kan er op afspraak terecht. De gebruikers zijn zelf verantwoordelijk voor de ruimte. Misbruik wordt gestraft met extra poetsbeurten en herstelklussen!

Alternatieven

In het geval van werkelijke of vermeende overlast is er meer aan de hand dan alleen maar een ruimteprobleem. Naast de fysieke aspecten speelt de sociale kant. Bewoners hebben een vaststaand beeld van jongeren en omgekeerd. Het ontbreken van onderling contact versterkt de bestaande negatieve beelden en artikelen in de media over (allochtone) jongeren en zinloos geweld doen de rest. Maar bewoners die zich druk maken doen dat niet voor niets. Ze voelen zich kennelijk betrokken bij hun buurt en hebben er dus alle belang bij de leefbaarheid te bevorderen net zoals jongeren dat willen. Zo wordt de buurt een gezamenlijk thema, waar alle partijen aan kunnen werken door onderzoek, discussie, activiteiten en het creëren van gezelligheid. Bewoners en jongeren kunnen heel goed partners zijn in het werken aan leefbaarheid.

Denk eraan, dé bewoner bestaat niet en dat geldt ook voor dé jongere. In beide groepen zijn pleitbezorgers te vinden die het opnemen voor de belangen van de andere groep. Bewoners zijn ook goedwillende ouderen, ouders en actievoelingen die zich graag inzetten. Tieners en jongeren kunnen klieren, een grote mond geven en herrie maken, de meesten zijn echter volstrekt redelijk en behulpzaam. Zoek aan beide zijden de bereidwilligen eruit om het onderlinge contact te bevorderen. Het kan leuk uitpakken als jongeren in de wijk dingen doen die volstrekt ingaan tegen de beeldvorming. Bijvoorbeeld jongeren die veiligheidsadviezen geven aan ouderen of grote schoonmaakacties opzetten.

Jongeren kunnen een onderzoek naar de leefbaarheid van een wijk opzetten en uitvoeren door volwassenen te vragen naar hun ervaringen. Een levende buurt heeft meer potentie dan u denkt. Zoek de mensen op en maak gebruik van die buurtkenmerken die het best passen bij uw doelstelling en werkwijze. Wellicht kan het computerprogramma SPOK u en uw netwerk op ideeën brengen.

Pubers en hun omgeving, het zal altijd blijven spannen. We kennen teksten van 400 jaar geleden, waarin de jeugd alleen maar deugt voor galg en rad. Het is dus verstandig alle verwachtingen bij te stellen en u te richten op kleine successen op de korte termijn. Blijvende aandacht is belangrijker dan grootse eenmalige projecten.

Tips voor een goede JOP

- De JOP moet vanzelfsprekend aansluiten bij het bestaande gedrag van jongeren.
- Liever veel decentrale kletsplekjes dan één grote JOP voor alle jongeren uit de hele wijk. Vraag het Informatieblad nummer 2 'Speelruimte plannen' uit deze zelfde serie aan.
- Een JOP is geen gedoogzone voor tieners en jongeren, zij mogen gebruik blijven maken van heel de wijk.
- Een JOP is geen geïsoleerde voorziening maar logisch onderdeel van de wijk, waar jongeren ook met de fiets of de brommer even langs kunnen gaan. Het moet een prettige plek zijn op een prettige locatie, waar ze van alles kunnen zien en zelf gezien worden.
- Er mag best iets te doen zijn: sporten, fitness, uitsloofspelletjes met de fiets, kerven in hout, competitieve spelletjes. Maar er is ook behoefte aan een beschutte ruimte voor verborgen activiteiten zoals zoenen, roken en blowen.
- De plek moet gelegenheid bieden aan favoriete lichaamshoudingen als rekken en strekken, wiebelen, benen omhoog en languit hangen.
- Jongens en meisjes gebruiken graag eigen plekken op enige afstand van elkaar, waar ze

elkaar kunnen beklagen. Voor jongens een actieve plek en voor meisjes graag wiebel-, schommel- of duikvoorzieningen.

- Denk aan verlichting, overkapping, afscherming tegen de zuidwestenwind, vluchtroutes en voldoende capaciteit.
- Overweeg om een deskundig ontwerper in te schakelen. Zie ook Informatieblad nummer 13 'Speelruimte, de ontwerpers en leveranciers'.

Tips voor betere communicatie

- Houd de contacten herkenbaar, werk op buurt- of zelfs op straatniveau.
- Problemen, overlast, verwijten en klachten hoeven niet altijd de aanleiding te zijn voor contact. Contact leggen kan ook op een leuke manier, bijvoorbeeld de buurvrouw zou wel eens achterop de scooter willen. Nodig haar uit.
- Communiceren hoeft niet altijd een vergadering te zijn, het mag ook gewoon op straat op het moment zelf.
- Zorg op contactbijeenkomsten altijd voor een vrolijke noot in de vorm van een optreden, een activiteit of een andere relativering.
- Respecteer het onderliggende gevoel van de bewoner en/of de jongere. Zie erop toe dat de ander dat ook doet.
- Vertaal en nuanceer zonodig de uitspraken van beide partijen.
- Gooi de verschillende partijen niet op één hoop, blijf de nuances zien, relativeer.
- Doorbreek vaststaande beelden over en weer.
- Houd het perspectief open door een vervolgspraak of een toezegging.
- Professionals in een wijk moeten het overzicht houden en hun rollen en functies goed op elkaar afstemmen.
- Begeleid de doelgroep in het behartigen van de eigen belangen maar ga niet nadrukkelijk op de bres staan voor jongeren. Met uitgesproken solidariteit met één bepaalde groep vergooit u uw kansen bij andere (sub)groepen.

Tips voor een levende buurt

- Sta open voor alles wat er gebeurt en kan gebeuren in een buurt. Let op enthousiaste jongeren en bewoners. Hun enthousiasme kan anderen aan de gang zetten.
- Maak gebruik van gebeurtenissen als EK, WK en Koninginnedag.
- Tieners en jongeren zijn vaak bezig met bijvoorbeeld sport of cultuur: muziek, rap, tekst, instrumenten, beweging. Denk aan optredens, workshops en begeleiding door docenten.
- Kijk in de stadsgids wat er zoal te doen is in de gemeente. En laat bijvoorbeeld een sportclub of de brandweer een demonstratie geven op het plein in de wijk.
- Laat tieners en jongeren originele activiteiten bedenken en organiseren voor kinderen.
- Laat tieners en jongeren met de SPOK software een leefbaarheidonderzoek doen. Ze kunnen zelf de vragen beantwoorden, maar ook de volwassen bewoners interviewen of voor de computer zetten.
- Organiseer sporttoernooien tegen andere wijken en/of tegen de volwassen bewoners.
- Stimuleer tieners en jongeren zelf ideeën te bedenken en uit te voeren. Ze zijn er slim genoeg voor.

LITERATUUR

Thuis op Straat

Uitgave: PJ PARTNERS, telefoon (010) 436 21 66

JOP, meer dan een hangplek

Uitgave: PJ PARTNERS, telefoon (010) 436 21 66

Het Speelruimteplan

Uitgave: Bureau Speelruimte,
telefoon (033) 465 32 70

Over last en aanpak, uitwijken voor jongeren

Uitgave: IMCO, telefoon (0299) 418 700

SPOK, een instrument voor de beoordeling van de leefbaarheid voor jeugdigen

Uitgave: Brabants Kenniscentrum Jeugd,
telefoon (073) 614 17 74

ADRESSEN

CMO Groningen

Wegalaan 3-5, Postbus 2266
9704 CG Groningen
telefoon (050) 577 01 01, fax (050) 577 64 93
e-mail l.moithukshung@cmogroningen.nl
www.cmogroningen.nl

Stichting Partoer

Natalstraat 7, Postbus 298
8901 BB Leeuwarden
telefoon (058) 234 85 00, fax (058) 234 85 01
e-mail info@partoer.nl, www.partoer.nl

NUSO

(landelijke organisatie voor speeltuinwerk en jeugdrecreatie)
Koningslaan 101, Postbus 19204
3501 DD Utrecht
telefoon (030) 254 48 80, fax (030) 254 50 88
e-mail info@nuso.nl, www.nuso.nl

Kinderen Voorrang

1° Nassastraat 5
1052 BD Amsterdam
telefoon (020) 682 63 22, fax (020) 682 06 19

3VO

Huizenlaan 600, Postbus 423
1270 AK Huizen
telefoon (035) 526 27 37 / 524 88 99

Bureau Speelruimte

(Advies, onderzoek en ontwerp voor de woonomgeving)
P. Borstraat 37, Postbus 449
3800 AK Amersfoort
telefoon (033) 465 32 70, fax (033) 461 75 83
e-mail speelruimte@spidernet.nl
www.speelruimte.nl